

# **Jegyzetek művészettörténethez I.**

10. osztály

## **Reneszánsz**

### Fogalmak:

Trecento: XIV. sz.

Quattrocento: XV. sz.

Cinquecento: XVI. sz.

Perspektíva: távlattan

1420-ban Filippo Brunelleschi Toscanellivel dolgozza ki, majd

Leon Battista Alberti a „Della Pittura” (1436) című könyvében ír erről részletesen.

## **Szobrászat**

### Domborművek:

A firenzei keresztelőkápolna (Battistero)

1. kapu: Andrea Pisano (1290-1348)

2. kapu: 1401 pályázat, téma Izsák feláldozása. Nyertes: Lorenzo Ghiberti (1378-1455).

3. kapu: már megbízás alapján szintén Ghiberti 1425-1452 között készíti el. Ezt a kaput nevezik „porta del Paradiso”, vagyis a Paradicsom kapujának. (Michelangelo nevezte így.)

### Lovas szobrok:

Donatello (Donato di Niccoló di Bello Bardi) (1386-1466):

Gattamelata (Erasmus de Narni) lovas szobra (1447-1453)

Andrea Verrocchio (1435-1488):

Colleoni (Bartolomeo Colleoni) lovas szobra (1483 körül)

### Dávid szobrok:

Donatello: Dávid (1430-1440)

Andrea Verrocchio: Dávid (1473-1475)

Michelangelo Buonarroti: Dávid (1501-1504)

### Michelangelo

Michelangelo Buonarroti (1475-1564)

Bacchus (1496-1497)

Piéta (1497-1499)

Dávid (1501-1504)

Sixtus-kápolna mennyezet freskói (1508-1512)

Mózes (1508-1516), II. Gyula pápa síremléke (1542-1545)

Medici hercegek síremléke (1521-1534), Hajnal és Alkony, Nappal és Éjszaka

Bibliotheca Laurenziana (1525-1564)  
Sixtus-kápolna főoltárának freskói (1535-1541)  
Szent Péter-bazilika kupolájának tervei (1546-1593)

## **Építészet**

### Templomok:

1418-ban pályázatot írnak ki a firenzei dóm (Santa Maria del Fiore) kupolájának befejezésére.  
Nyertes Filippo Brunelleschi (1377-1446): a firenzei dóm kupolája (1420-1434)

Leon Battista Alberti (1404-1472): Santa Maria Novella homlokzata, Firenze (1456-1458)  
Donato Bramante (1444-1514): Tempietto, Róma (1502)

### Paloták:

Leon Battista Alberti (1404-1472): Palazzo Rucellai, Firenze (1446-1451)  
Benedetto da Maiano (1442-1497) Palazzo Strozzi, Firenze (1489-1536)  
Antonio da Sangallo (1484-1546) Palazzo Farnese, Róma (1534-1546)  
Andrea Palladio (1508-1580) Palazzo Valmarana, Vicenza (1566)  
Villa Rotonda, Vicenza (1566-1569)

### Francia kastélyok:

Loire- völgy: Blois-i, Chambord-i és a Chenoneux-i.

### Brunelleschi

Filippo Brunelleschi (1377-1446)

Ospedale degli Innocenti (Lelencház), Firenze (1419-1445)  
Capella Pazzi  
Palazzo Pitti (1458-1549), Firenze

## **Festészet**

### Illuzionisztikus térábrázolás:

Carlo Crivelli (1430-1493): Angyali üdvözlés (1486)  
Piero della Francesca (1416-1492): Krisztus ostromozása (1470)  
Massaccio (Giovanni di Mone Cassai) (1401-1428) Szentháromság (Trinitá, 1425-1428)

### Oltárok, oltárképek:

Jan van Eyck (1390-1441): A genti szárnyas oltár (1432)  
Rogier van der Weyden (1400-1464): Angyali üdvözlés (1434)  
Fra Angelico (1400-1455): Krisztus levétele a keresztről (1437-1440)  
Matthias Grünewald (1470-1529): Isenhemi szárnyas oltár (1513-1515)  
Michelangelo Buonarroti: A Sixtus-kápolna mennyezetfreskói (1508-1512)  
Michelangelo Buonarroti: A Sixtus-kápolna főfala (Az utolsó ítélet, 1535-1541)

Raffaello Santi: Stanza della Segnatura freskói ( 1509-1510)

#### Mitológia jelenetek:

Sandro Botticelli: Tavasz (Primavera, 1484-1486)

Raffaello Santi: Galatea diadalmenete (1512)

Tiziano Vecellio (1488-1576) Bacchus és Ariadné (1522-1523)

#### Az akt ábrázolása:

Giorgione (Giorgio da Castelfranco, 1478-1510): Alvó Vénusz (1510)

Tiziano Vecellio: Urbinói Vénusz (1536)

Albrecht Dürer (1471-1528): Ádám és Éva (1514)

#### Madonna ábrázolások:

Leonardo da Vinci: Szent Anna harmadmagával (1510-1513)

Sziklás Madonna (1483-1490)

Raffaello Santi: Sixtusi Madonna (1512-1513)

Esterházi Madonna (1508)

#### Szimbolikus művészet a reneszánsz idején:

Hieronymus Boch (1450-1516): Gyönyörök kertje (1500-1505)

id. Pieter Brueghel (1525-1569): Farsang és a böjt harca (1559)

Parasztlakodalom (1568)

ifj. Hans Holbein (1497-1543): A követek (1533)

#### Az emberi test ábrázolása:

Andrea Mantegna (1431-1506): Piéta (1500)

#### Portré:

Albrecht Dürer: Önarckép (1498)

Giuseppe Arcimboldo (1530-1593): A könyvtáros (1566)

Antonello da Messina (1430-1479): Ifjú férfi képmása (1475)

#### Botticelli

Sandro Botticelli (1444-1510)

Háromkirályok imádása (1465-1467)

Pallasz Athéné megszelídíti a kentaurt (1482-1483)

Vénusz és Mars (1483)

Tavasz (1482)

Vénusz születése (1485)

Judit elhagyja Holofernesz sátrát (1495-1500)

## Leonardo

Leonardo da Vinci (1452-1519)

Utolsó vacsora (1498)

Mona Lisa (1503-1506)

Léda és a hattyú (1510-1515)

Szent Anna harmadmagával (1510-1513)

Sziklás Madonna – első változat (1483-1486, Párizs)

Sziklás Madonna – második változat (1503-1506, London)

Hermelines hölgy (1485-1490)

## Raffaello

Raffaello Santi (1483-1520)

Mária jegyessége (1504)

Három Grácia (1504-05)

Galatea diadalmenete (1512)

II. Gyula pápa (1511-1512)

Sixtusi Madonna (1512-1513)

Baldassare Castiglione (1514-1515)

## **A reneszánsz művészete Magyarországon**

Bakócz-kápolna (1506-1507), Esztergom

Baluszteres loggia a királyi palotában (15. század vége), Visegrád

Perényi loggia és lépcső (1540-1563), Sárospatak

Corvinák: Ransanus-corvina, Damascenus-cormina, Philostratus-kódex